

Resim-İş Eğitimi Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi I Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar

The Problems Encountered by Painting Pre-Service Teachers in School Experience I Applications

Meliha YILMAZ

G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, ANKARA-TÜRKİYE ameliha@gazi.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada, Üniversitelerde Yeniden Yapılandırma kapsamındaki Fakülte-Okul İşbirliği Çerçevesinde uygulamaya konan Okul Deneyimi I dersinde, Resim-İş Eğitimi öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlar ele alınmış ve çözüm önerileri sunulmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Okul deneyimi I, fakülte-okul işbirliği, resim-iş eğitimi

ABSTRACT

This study is concerned with the problems encountered by the pre-service painting teaches in the course School Experience I applied in the framework of the reconstruction affords of the universities and some solutions for these problems have been attempted to be presented.

Key words: School experience I, faculty-school coordination, painting education

1. Giriş

Çağımızın sürekli değişen ve gelişen koşullarına ayak uydurmak her meslek grubu için önemliken, eğitimciler için bir zorunluluk olmuştur. 21. yüzyılda eğitim kurumları ve eğitimciler yeni taleplerle karşılaşacağından eğitimli insan tanımı, öğrenme ve öğretme biçimleri, öğrenilen ve öğretilen değişecek, gelişecektir (Bölükoğlu, 2002: 247). Eğitimde yenilenme, her şeyden çok, birey davranışlarının yenilenmesidir (Varış, 1994: 14). Yaratıcı, girişimci, üreten, yenilikçi, bireysel sorumluluk sahibi, sürekli kendini yenileyen insanlar bilgi çağının başarılı bireyleri olacaklardır. Bu niteliklere sahip

bireylerin yetiştirilmesi eğitimcilerin ve eğitim sisteminin sorumluluğudur (Atalay, 1996; Bölükoğlu, 2002: 247).

Öğretmenin görevini yapabileceği düşünülen tüm teknolojik buluşlara karşın, öğretmenlik mesleğinin varlığını gelecekte de önemini kaybetmeden sürdürmeye devam edeceği kuşkusuzdur. Çünkü, öğrencilerin bu teknolojik araçlarla kurdukları hiçbir iletişim, bir öğretmen ile kurdukları iletişim kadar doyurucu olamamaktadır. Bunun nedeni, çağdaş eğitimin, öğrenciyi sadece bilişsel yönü ile değil, aynı zamanda fiziksel, sosyal ve duygusal yönleriyle geliştirmeyi amaç edinmesidir (Gökçakan, 2005:124). Önemi giderek artan öğretmenin, çağın değişen ve gelişen koşullarına paralel doğrultuda eğitimdeki rolü de sürekli olarak değişmektedir. Öğretmenlerden beklenen bu yeni roller doğrultusunda öğretmen eğitimi programlarında da değişiklikler yapılması gereği ortaya çıkmış, böylece eğitim fakülteleri yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Bu amaçla Yüksek Öğretim Kurumu – Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi çerçevesinde yerli ve yabancı uzmanların rehberliğinde 1994-1997 yılları arasında çalışmalar yapılmış, Yüksek Öğretim Kurumunun 4 Kasım 1997 tarihli kararı ile “Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanma” adı altında yürürlüğe girmiş (Koç, 2005: 45) ve 1998-1999 öğretim yılından itibaren de uygulanmaya başlanmıştır.

Eğitim Fakülteleri programlarında yapılan değişiklikler “Fakülte-Okul İşbirliği” çerçevesinde “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” derslerini kapsamı içine almıştır. Bu dersler, Üniversite birinci sınıf ikinci yarıyılıda “Okul Deneyimi I” dördüncü sınıf birinci yarıyılıda “Okul Deneyimi II” ve dördüncü sınıf ikinci yarıyılıda “Öğretmenlik Uygulaması” olmak üzere üç yarıyla yayılmıştır. Burada ele alınacak olan sorunlar, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencileri açısından Okul Deneyimi I uygulamalarına aittir.

2. Yöntem

Okul deneyimi I dersinin uygulama aşamasında yaşanan genel sorunlar, araştırmacının uygulama öğretim elemanı olarak katıldığı 1998-1999 Eğitim-Öğretim yılından 2005

yılına kadar geçen toplam yedi dönemlik “Okul deneyimi I” dersini kapsamaktadır. Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı açısından yaşanan sorunlar ve gerekli görülen ihtiyaçlar ise 2002-2003 Öğretim yılından itibaren dört ayrı dönemdeki “okul deneyimi I” dersi, bu dersin verilmesi aşamasında tutulan günlük notlar, yapılan gözlem ve görüşmeler ile, ilgili bölüm öğrencilerinden toplam 30 ayrı grubun bu derste öngörülen her bir etkinliğine ait gözlem raporları değerlendirilerek belirlenmiştir. Araştırma, sadece G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitim Bölümü Resim – İş Eğitimi Programı öğrencileri ile sınırlıdır. Araştırma sonuçlarının Türkiye genelinde geçerli olabilmesi için daha etraflıca araştırmaların yapılması gerekmektedir. Okul deneyimi dersi ile ilgili içerik, amaç, işleyiş ve önemine dair bilgilerin ortaya konmasında ise öncelikle okul deneyimi kılavuz kitabı (YÖK/Dünya Bankası MEGP, 1998) temel alınmış olup, kaynak taraması yöntemine başvurulmuştur.

3. Okul Deneyimi I Dersinin Amaç ve İşleyişi

Gözlem ve görüşmelere dayalı olan bu ders ile, öğretmen adayının okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini değişik yönleriyle tanınması ve lisans programında alacağı derslere bir temel oluşturması amaçlanmıştır.

Bu ders tamamlandığında öğretmen adaylarının şu özellikleri kazanmış olması beklenir:

1. Okulun örgütsel yapısını, işleyişini ve öğretmenliği sistemli bir yaklaşımla tanımış olma,
2. Okulun yönetimi ve okuldaki işler ile okulda bulunan kaynaklara ilişkin bilgi sahibi olma,
3. Sınıf ortamındaki ve okuldaki diğer etkinlikleri gözlem yoluyla tanıma (YÖK/Dünya Bankası MEGP, 1998).

Bölüm başkanı tarafından belirlenen anabilim dalı uygulama koordinatörü, öğretim elemanları ile işbirliği içinde öğretmen adaylarının gidecekleri uygulama okullarını belirler. Uygulama okullarına gidecek olan öğretmen adayları, anabilim dalı koordinatörü tarafından gruplandırılır. Öğrenci grupları 6-8 kişiden oluşur. Uygulama

okulu koordinatörü, uygulama öğretmenlerini ve sınıfları belirler. Uygulama öğretim elemanı, öğretmen adaylarını okullarına götürerek, hazırlanan programı uygulama öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına tanıtır. Ders kapsamında gerçekleştirilmesi gereken 14 etkinlik vardır ve bu etkinlikler 11 haftaya yayılmıştır (Bkz.: YÖK/Dünya Bankası MEGP, 1998: 109). Öğretmen adayları tamamladıkları haftalık etkinlikle ilgili rapor yazarlar. Okul deneyimi çalışmaları haftada bir saat seminer ve dört saat okuldaki etkinlikler şeklinde uygulanmaktadır. Uygulama öğretim elemanı fakültedeki seminer dersinin yürütülmesinden sorumludur. Uygulama öğretim elemanı, öğretmen adaylarının o hafta tamamlamış oldukları okul etkinliğine ilişkin gözlem sonuçlarının tartışılmasına olanak sağlar ve raporlara ilişkin dönüt verir. Gazi Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda seminer çalışması, iki grup birleştirilerek (12-16 öğrenci) sürdürülmektedir. Uygulama öğretim elemanı zaman zaman uygulama okuluna giderek okul deneyiminin amacına uygun bir biçimde sürdürülmesine yardımcı olur.

Özetle ifade etmeye çalıştığımız okul deneyimi I dersinde, gerek program içeriği, gerekse işleyiş konusunda pek çok bölüm ve anabilim dalları açısından çeşitli sorunlar yaşandığı görülmektedir. Uygulamaya dayalı derslerin yoğunlukta olduğu bölümler ile ilk ve orta öğretim ders programlarında haftalık ders saati az olan branşlar açısından okul deneyimi uygulamasında yaşanan güçlüklerin daha da fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Burada, Resim-İş Eğitimi anabilim dalı öğretmen adaylarının karşılaştığı güçlükler ortaya konmaya çalışılırken, ortak sorunlara da değinilmiştir.

4.Okul Deneyimi I Dersinde Karşılaşılan Sorunlar

Etkinlik 1. Dönem Planı: Gerçekleştirilecek olan etkinlikler, uygulama öğretmeni ile birlikte yapılan bir çalışmayla dönem içerisindeki haftalara paylaştırılıp, tarihlerin belirlendiği bir çalışma planı hazırlanır.

Ancak bu ilk etkinliği, "Fakülte-Okul İşbirliği" kılavuzundan okuyan öğretmen adaylarından "hiçbiri"nin, çalışma planını yukarıda ifade edilen şekliyle hazırlamaları gerektiğini anlamadıkları ortaya çıkmıştır. Çünkü bu etkinlik hakkında verilen bilgide, çalışma planı kapsamının, gerçekleştirilmesi istenen etkinlikler olduğu konusunda

herhangi bir açıklamaya yer verilmemiş, ne şekilde yapılacağı açık bir dille ifade edilmemiştir.

Etkinlik 2. Öğretmenin okuldaki bir günü: Bu etkinlikte öğretmen adayları, öğretmenin okuldaki bir günlük zamanını nelere ve nasıl harcadığını, mesleğiyle ilgili olarak yaptığı bütün işleri ve bunlara harcadığı zamanı öğrenmeye çalışırlar.

Öğretmen adaylarının okul deneyimi etkinliklerini gerçekleştirebilmek için uygulama okullarına devam etme zorunluluğu haftada dört saattir. Öğretmen adayı bu dört saate aynı gün içerisinde devam edebilse dahi bu, etkinliğin amacını, yani öğretmenin okuldaki bir gününü öğrenmeye yönelik amacını tam olarak değil kısmi olarak karşılamaya yeterli olacaktır. Kaldı ki, resim-iş eğitimi gibi okul programlarında haftalık saatleri çok az olan derslere aynı gün içerisinde dört saat olarak devam edebilme olasılığı oldukça düşüktür. Çünkü çoğu kez öğretmen adayının fakültedeki dersleri, uygulama öğretmenin ders saatleriyle çakışmakta, aynı gün içerisinde uygun olan dört saat ayarlanamamaktadır. Bu durumda aday öğretmen, devam etmek zorunda olduğu bu dört saati haftanın değişik günlerine birer ikişer saat yayarak uygulama yoluna gitmektedir. Böylece öğretmenin adayının, öğretmenin okulda geçen bir gününü gözlemleyebilme olasılığı çok büyük ölçüde kısıtlanmakta, sınıf dışında eğitim öğretim ile ilgili yaptıklarını gözlemleyebilme şansı ise hemen hemen hiç kalmamaktadır. Ancak öğretmen adayları, uygulama öğretmenin bir gün içerisinde sınıf dışında gerçekleştirdiği eğitim öğretim ile ilgili işleri ve bunlara harcadığı zamanı gözleme dayalı olarak değil, öğretmene sorarak, ondan aldığı bilgiler doğrultusunda fikir sahibi olabilmektedir.

Eğitim fakültelerinde okul deneyimi uygulamalarına giden öğrenciler için ders programlarında haftanın bir günü boş bırakılmakta, bu gün içerisinde öğretmen adayının uygulama okuluna gitmesi hedeflenmektedir. Ancak bu, haftanın tüm günü boyunca tek bir sınıfa giren öğretmenleri, yani sınıf öğretmenlerini gözlemlemek zorunda olan sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için geçerliliği olan bir uygulamadır. Branş öğretmenlerini, hele ki resim-iş eğitimi gibi haftalık saati az olan branş derslerinin öğretmenlerini gözlemleyecek olan bölüm öğrencileri için bu uygulama mümkün

olamamaktadır. Böyle bir uygulama için Resim-İş eğitimi öğretmenlerinin haftalık en az dört ders saatini öğretmen adaylarının fakültelerinde boş bırakılan günlerine yerleştirmeleri gerekmekte, bu durum birden fazla resim öğretmeni olan uygulama okullarında çoğu kez atölye yetersizliği dolayısıyla, kimi zaman da okul yönetimi ve öğretmenden kaynaklanan nedenlerden dolayı mümkün olamamaktadır. Kaldı ki, uygulama okullarındaki öğretmenlerin ders programları hazırlanırken, öğretmen adaylarının fakültelerindeki ders programlarında okul deneyimi uygulamasını gerçekleştirebilmeleri amacıyla boş bırakılan günlerinin dikkate alınmadığı bilinen bir gerçektir.

Etkinlik 3. Öğrencinin okuldaki bir günü: Bu etkinlikte, öğretmen adayı tarafından sınıfın rehber öğretmenine ve ders öğretmenine danışarak okuldaki bir günlük çalışmalarını incelemek amacıyla bir öğrenci seçilir. Çalışmalarına hiçbir müdahalede bulunmadan, bu öğrenci “sınıfta” bir gün boyunca gözlemlenir. Yani bu etkinlik, “öğrencinin okuldaki bir günü” başlığına sahip olmasına karşın öğrencinin yalnızca sınıf içerisindeki öğretme-öğrenme etkinliklerinin gözlenmesini kapsamaktadır. Öğretmen adayından, öğrencinin aynı gün içinde devam ettiği derslerin neler olduğunu, her bir derste gerçekleştirdiği etkinlikleri, sayısını, çeşidini belirlemesi ve bu etkinliklerin her birine harcadığı zamanı tahmin etmeye çalışması istenmektedir.

Konu, özelde resim-iş, genelde tüm branş öğretmeni adayları açısından ele alındığında branş dışı derslerde gerçekleştirilen etkinlikler öğretmen adaylarını doğrudan ilgilendirmemekte, bu etkinlik özellikle sınıf öğretmeni adaylarının amaçları kapsamına girmektedir. Kaldı ki bu etkinliğin gerçekleştirilmesi aşamasında öğretmen adayları, öğrenciyi gözlemek amacıyla Resim-İş dersi dışında da öğrencinin o gün boyunca devam edeceği derslere girmek zorunda olup, diğer branş öğretmenleri tarafından çoğu kez derslere kabul edilmemektedir. Bu durumda seçilen öğrenci sadece Resim-İş derslerinde İlköğretim İkinci kademedeki bir ders saati, liselerde ise yalnızca iki ders saati boyunca izlenebilmekte, öğretmen adayı en geç iki saatin sonunda bir başka resim-iş dersine girmek üzere uygulama öğretmeniyle birlikte sınıf değiştirmek zorunda

kalmaktadır. Dolayısıyla öğretmen adayı bir gün boyunca gözlemlemesi gereken öğrenciye, bir ya da iki saatin sonunda veda etmektedir

Etkinlik 4. Bir Öğrencinin İncelenmesi: Bu etkinlikte öğretmen adayı öğrencileri okulda gerçekleşecek öğrenmelere ilişkin tanımak amacıyla incelemek üzere, öğretmene danışarak bir öğrenci seçer. Etkinlikte, öğretmen adayından bu öğrenciyi yine, “okuldaki bir günü boyunca dersleri sırasında” gözlemlemesi istenmekte ve bu gözlemlerinde dikkatini sözlü etkinlikler, uygulama çalışmaları, yazılı materyallerle çalışmalar, görsel materyallerle çalışmalar, sosyal etkileşim ve oyun durumlarında öğrencinin gösterdiği davranışlar üzerinde toplaması, öğrencinin bu durumlarda ne yapmakta olduğuna bakması istenmektedir.

Etkinliğin uygulanabilir olması açısından gerekli olan koşullar, Etkinlik 3 ile aynıdır.

Burada da öğrencinin okuldaki bir günü boyunca derslerde gözlemlenmesi istenmekte, bunun için de öğretmen adayının resim-iş dersinin yanı sıra öğrencinin o gün boyunca devam ettiği derslere girmesi gerekmektedir. Ancak daha önce de belirttiğimiz gibi öğretmen adayı çoğu zaman diğer branş öğretmenleri tarafından derslere alınmamakta, bir öğrenci yalnızca iki ya da ilköğretimde yalnızca bir saat boyunca gözlemlenebilmektedir. Etkinliğin amacına baktığımızda birden fazla değişik derse girmek zorunda olan sınıf öğretmeni adaylarına uygun olup, uygulanabilirlik düzeyi açısından da ilköğretim birinci kademedeki sorun yaratmayan bir etkinlik olduğu görülmektedir.

Dahası, bir seferlik dahi tam anlamıyla gerçekleştirilme olasılığı yokken, bu etkinliğin okul deneyimi I uygulamaları süresince birkaç kez tekrarlanması istenmektedir.

Bu etkinliğin açıklayıcı bilgilerinin sonunda öğretmen adayına “sizin almış olduğunuz eğitim programındaki çocuk gelişimi çalışması ile öğrencilerle ilgili bu bilgiler nasıl bağlantılıdır?” sorusu yöneltilmektedir. Okul deneyimi I etkinlikleri, henüz Eğitim Fakültesi birinci sınıfta okuyan öğrenciler tarafından gerçekleştirilmektedir. Resim-iş eğitimi bölümünde çocuk gelişimi çalışmalarının ikinci sınıftan itibaren verildiği

düşünülürse, henüz işin başında olan öğretmen adaylarının bu soruya yanıt bulamayacakları da bir gerçektir.

Etkinlik 5. Öğretim Yöntemleri: Bu etkinlikte öğretmen adayları, kendi alanıyla ilgili çeşitli öğretme-öğrenme etkinliklerini belirlemeye çalışırlar. Bu amaçla bir gözlem kaydı hazırlarlar. Bu gözlem kaydında, gözlenen öğretme-öğrenme etkinliklerinin bir listesi, bu etkinliklere ayrılan süreler ve etkinlikler sırasında öğretmen ve öğrencilerin neler yapmakta oldukları belirtilir. Elde edilen sonuçlar, aynı etkinliği tamamlamış olan diğer öğretmen adaylarıyla tartışılır ve gözlenen etkinliklerle ilgili öğrencilerin tepkileri, öğrenci ilgi ve katılımının sürdürülebilmesi için etkinliklerin ne kadar sürmesi gerektiği, etkinliklerin belli bir sıra ile yapılıp yapılmadığı, farklı öğretmenlerin farklı yöntemlerden yararlanıp yararlanmadığı, zamanı farklı biçimlerde kullanıp kullanmadıkları ve öğretmenlerin kendilerine özgü birer öğretim stilleri olup olmadığı konusundaki ortak görüşler not edilir.

Çalışmanın sonunda öğretmen adayından kendi branşı ile ilgili bir ders planı hazırlaması ve olabildiği kadar çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanması istenmektedir.

Genellikle alanıyla ilgili yeterli donanıma sahip öğretmenlerin gözlemlenmesi ve dolayısıyla gözlem formunun doldurulmasında ve aynı etkinliği tamamlamış olan öğretmen adaylarının elde ettikleri sonuçları belirtilen noktalara dikkat ederek ortak görüşlerini belirlemelerinde ciddi herhangi bir sorunla karşılaşılmamaktadır. Çünkü öğretmen adayları yalnızca belirtilen hususlarla ilgili gözlemlerini kaydetmekte ve belirlenen sonuçları karşılaştırmaktadırlar. Ancak bu etkinliğin sonunda öğrencilerden alanlarıyla ilgili bir ders planı hazırlamaları ve planı hazırlarken de “olabildiğince çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanmaları” istenmektedir. Oysa birinci sınıf ikinci yarıyla devam eden bir Resim-İş Eğitimi anabilim dalı öğrencisinin, henüz öğretim yöntemleri dersi almamışken, dolayısıyla öğretim yöntemleriyle ilgili bilgiye sahip değil iken yalnızca uygulama öğretmenini o hafta içerisindeki gözlemi (çünkü diğer haftalarda başka etkinliklerin gerekli gördüğü noktalara odaklanmaktalar) ve arkadaşlarıyla tartışmaları sonucu edindiği yöntem bilgisiyle “çeşitli öğretim yöntemleri”ni kapsayan

bir ders planı hazırlama olasılığı ne derece yüksektir? Kaldı ki, gerek alanıyla ilgili öğretim yöntemleri bilgisi, gerekse bunu ve başka pek çok şeyi kapsayan bir ders planı hazırlığı, formasyon bilgisinin yanı sıra, alanıyla ilgili, öğrencilere uygulatabilecek düzeyde teknik ve bilgi birikimine sahip olmayı gerektirir. Buradaki ve genelde okul deneyimi I' deki asıl amaç, öğrencilerin yalnızca gözlem yaparak birikim sağlama sürecinin başlangıcını oluşturmak olmalıdır.

Etkinlik 6. Yan Branşınızda Öğretim Yöntemleri: Etkinlik 5'te belirtilen her şeyin, bu kez yan branş ya da değişik başka bir branş dersinde gerçekleştirilmesi istenmektedir.

Etkinlik 5'teki tüm problemler, burada da geçerli olmakla birlikte, bu etkinliğin uygulanabilmesi çok daha zor olmaktadır. Uygulama okullarındaki resim-iş öğretmenleri genellikle, yan branş kabul edilebilecek iş eğitimi derslerini de yürütmektedirler. Okul deneyimi öğrencilerinin uygulama okullarına gittikleri saatler, resim-iş ders saatlerine göre dönem başında ayarlanmış olup, iş eğitimi dersleri farklı saatlerde, çoğu zaman ise farklı günlerde gerçekleştirilmektedir. Bu etkinlik sağlıklı bir şekilde ancak birden fazla resim-iş öğretmeni ve birden fazla atölyesi olan okullarda aynı saatte ve ayrı atölyelerde, bir öğretmenin resim-iş, diğer öğretmenin ise iş eğitimi dersi verdiği durumlarda okul deneyimi grubu öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni değiştirilmesi yoluyla gerçekleştirilebilmektedir. Ancak ya resim-iş öğretmeni ya da atölye sayısının azlığı nedeniyle uygulama okullarındaki program her zaman yukarıda anlatıldığı şekilde karşımıza çıkmamaktadır. Kaldı ki öğretmen sayısı ve atölyenin yeterli olduğu okullarda dahi farklı öğretmenlerin dersleri yine de çoğu zaman farklı gün ve saatlere yerleştirilebilmekte, uygulama okullarının ders programlarını hazırlarken okul deneyimi uygulamalarının bu konudaki gereksinimlerini hiçbir şekilde göz önünde bulundurmadıkları ortaya çıkmaktadır. Uygulama öğretmeni, eğer her iki derse de giriyorsa herhangi bir engelle karşılaşmadığı takdirde ilgili hafta içerisinde resim-iş dersi ile iş eğitimi ders saatlerinin yerini değiştirmek suretiyle bu uygulamanın gerçekleştirilmesini sağlamaya çalışmaktadır.

Etkinliğin sonunda adaya "öğretmenliğini yapacağınız yan branşınızda bir konuyla ilgili bir ders planı hazırlayınız" yönergesinin hemen ardından, bu ders planı yan branşla ilgili

olmasına karşın “Bu planda kendi alanınızla ilgili olabildiği kadar çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanmaya çalışınız” ifadesi kullanılmaktadır. Buradaki “kendi alanınız” ifadesi yerine “yan branşınız” ifadesinin kullanılmak istendiğini düşünülmektedir. Aksi taktirde bu, alanla ilgili öğretim yöntemleri bilgisinin yan branş dersinde kullanılması anlamına gelecektir. Etkinlik 5’te ele alınan hususlar göz önünde bulundurulduğunda, adayın alanıyla ilgili henüz bilmediği öğretim yöntemlerinden bir de yan branşta yararlanmaya çalışmasının istenmesi, etkinliğin gerçekleştirilmesini daha da güçleştirecektir. Üstelik bu etkinliğin, yan branş ya da “değişik başka bir branşta” uygulanması istenmektedir. Henüz birinci sınıfa devam eden bir resim-iş öğretmen adayının “değişik başka bir branşta” üstelik de “çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanma” ya çalışarak bir ders planı hazırlayabileceğini düşünmek ve bunu istemek işi daha da çıkmaza sokacaktır.

Bu etkinliğin, çok çeşitli derslere girmek ve girmek zorunda olduğu her derse ait çeşitli öğretim yöntemlerini öğrenmek zorunda olan sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adayları için, yalnızca gözlem aşamasının daha uygun olduğu açıktır. Gün boyu aynı sınıfta çeşitli derslere giren sınıf öğretmenini gözlemleyebilme açısından uygulanabilirlik düzeyinin de daha yüksek olduğu görülmektedir.

Etkinlik 7. Derslerin Gözlenmesi: Bu etkinlikte öğretmen adaylarından alanıyla ilgili üç değişik dersi gözlemlenmeleri ve bu amaçla gözlem formu doldurmaları istenmektedir. Adayların bu formda dikkatini dersi planlama, başlangıç, dersin amaçları, öğretme-öğrenme yaklaşımı, öğretim yöntemleri, öğretmen-öğrenci iletişimi, etkinlikler arasındaki geçişler, öğrencilerin yönetimi, dersi bitirme ve öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi konularına odaklayarak, bu konudaki gözlem sonuçlarını gözlem formuna kaydetmeleri istenmektedir. Söz konusu form yerine, uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni tarafından öğretmen adayının öğretmenlik becerilerini (Öğretmenlik Uygulaması aşamasında) gözlemlemekte kullanacakları gözlem formu üzerinde de çalışabilecekleri ifade edilmektedir.

Resim-iş Eğitimi öğretmen adaylarının “alanla ilgili üç değişik ders”i gözlemleyebilmeleri için öğretmen adaylarının girdiği resim-iş sınıflarının farklı

düzye de olması uygun olacaktır. Aksi taktirde ders değişik olmaktan çıkacak, örneğin, lise 1'in A şubesinden çıkan öğretmen B şubesine girdiği zaman yine aynı konuyu ele alacaktır. Adayın, değişik düzye de, örneğin lise 1, 2 ve 3. sınıf düzyeinde dersleri gözlemleyebilmesi için ise dönem başında ayarlanmış olan uygulama okulundaki okul deneyimi dersleri programında, her üç düzyeden en az bir şubenin yer alması gerekir. Oysa çoğu zaman bu mümkün olamamaktadır. Bu amaçla resim-iş öğretmenleri arasında öğretmen adayı değişimi ise, çoğu kez derslerin atölye yetersizliği dolayısıyla aynı saatlere konamamış olmasından dolayı gerçekleştirilememektedir. Özetle, amaca uygun bir şekilde "üç değişik ders" in gözlemlenebilme olasılığı oldukça düşüktür.

Bu etkinliğin üç değişik derste gerçekleştirilmesi açısından, öğretmen adayının hiçbir şekilde fakülte deki ders saatleriyle çakışma kaygısı gibi herhangi bir program ayarlama güçlüğü çekmeksizin, fakülte tarafından okul deneyimi uygulaması için ayrılan günde uygulama okuluna giderek, alanıyla ilgili üç değişik dersi ardı ardına gözleme şansına sahip sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencileri için uygulanabilirliğinin yüksek olduğu görölmektedir.

Bu etkinlikte, gözlem sırasında dikkat edilmesi istenen noktaların amaca uygun, ancak çok yoğun olduğu dikkati çekmektedir. Bu çok yönlü dikkat gerektiren noktalar, özellikle resim-iş dersinin haftalık programda bir saat olduğu ilköğretim okulları açısından ele alındığında öğretmen adayını şaşkına çevirmekte, neye nasıl dikkat edeceğini bilse dahi, eş zamanlı gözlem gerektiren hususların her birini gözlemleyebilmek adına, fakat hiç birine tam olarak konsantre olamadan ve dolayısıyla pek çok noktayı fark edemeden ders zili çalmaktadır.

Bu nedenle, öğretmen adayından dikkatini dersin başından sonuna kadar belli bir sıra ile takip gerektiren hususlar üzerinde toplamasını istemek daha doğru olacaktır. Örneğin, dersi planlama, başlangıç, dersin amaçları, öğretme-öğrenme etkinlikleri, etkinlikler arasındaki geçişler ve dersi bitirme aşamaları ele alınıp, bunlarla eşzamanlı gözlem gerektiren iletişim, öğrencilerin yönetimi ve öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi bu etkinliğin kapsamından çıkarılmalıdır. Kaldı ki ayrı ele alınmasını istediğimiz bu üç noktadan ilk ikisi "dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü" başlığıyla Etkinlik 9 olarak

öğrencinin gözlemlemesi gereken ayrı bir etkinlik şeklinde zaten ele alınmıştır. Resim-iş dersi açısından düşünüldüğünde “Öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi” aşaması ise yine özellikle ilköğretimde bir ders saati sonunda zaten gerçekleştirilememekte, ders saati dışında yapılacak olan değerlendirmeyi ise öğretmen adayının gözlemlemesi mümkün olamamaktadır. Bu, ancak ders öğretmenin değerlendirmeyi nasıl yaptığı konusundaki ifadeleri doğrultusunda bilgi alınabilecek bir aşamadır. Ancak zaten okul deneyimi II düzeyinde bu konu ayrı bir etkinlik olarak ele alınacak ve değerlendirme kriterleri öğretmen yardımıyla belirlendikten sonra, öğrencilere bir ev ödevi yaptırılarak öğretmen adayı tarafından ders dışı bir zamanda değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Bu form yerine, öğretmen adayının öğretmenlik uygulaması aşamasına geldiğinde rehber öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni tarafından, adayın öğretmenlik becerilerini gözlemlemekte kullanacakları gözlem formu üzerinde de çalışabileceği ifade edilmektedir. Söz konusu form, yeterliliklerin belirlenmesi konusunda hazırlanmış bir değerlendirme formudur ve bu amaçla kullanıldığında elbetteki son derece uygun ve geçerli bir formdur. Ancak birinci sınıftaki öğretmen adayına, dersi gözleme etkinliğinde bu formu kullanabileceklerinin ifade edilmesi, yanlış bir öneridir. Henüz işin başındaki öğretmen adayı, ilgili ders öğretmenini gözlemleyerek, eline değerlendirme formunu alıp, öğretmenin yeterliliğini mi sorgulayacaktır? Böyle bir şey düşünülemeyeceğine göre, bu form, ancak bir öğretmende dersin işleniş bakımından ortaya koyması gereken yeterliliklerin neler olması gerektiği konusunda bir fikir verebilir. Öğretmen adayının bu formda belirtilen kriterleri gözlemleyerek bir yargıya varıp, gözlem sonuçlarını not edebilmesi için gözlemlediği şeyin ne olduğu konusunda yeterli bilgi sahibi olması gerekir. Örneğin bu formda alan eğitimi bilgisi konusunda “özel öğretim yaklaşım ve tekniklerini bilme”, “öğretim teknolojilerinden yararlanabilme” gibi kriterler bulunmaktadır. Henüz birinci sınıftaki bir öğretmen adayı özel öğretim yaklaşım ve tekniklerinin ya da öğretim teknolojilerinin ne olduğunu, dolayısıyla neyi gözlemleyeceğini biliyor mu ki sonuçlarını gözlem formuna kaydedebilsin?

Etkinlik 8. Yan Branşınızda Derslerin Gözlenmesi: Bu etkinlikte, öğretmen adayından, yan branş ya da seçeceği başka bir branştan üç değişik dersi gözlemlemesi ve bu amaçla gözlem kriterlerinin etkinlik 7 ile aynı olduğu bir gözlem formu doldurması istenmektedir. Yine, söz konusu form yerine, rehber öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni tarafından (öğretmenlik uygulaması aşamasında) öğretmen adayının öğretmenlik becerilerini gözlemlemekte kullanacakları gözlem formu üzerinde de çalışabilecekleri ifade edilmektedir.

Yan branş derslerinin gözlemlenebilmesi için ders saati programı konusunun yol açtığı imkansızlıklar Etkinlik 5’te ele alınmış, kimi uygulama öğretmenlerinin, eğer her iki derse de giriyorsa herhangi bir engelle karşılaşmadığı takdirde, ancak ilgili hafta içerisindeki resim-iş eğitimi dersi ile iş eğitimi derslerinin yerini değiştirmek suretiyle, yan branş dersinin gözlenmesini sağlamaya çalıştığını ifade etmiştik. Ancak bu kez bir değil, üç değişik yan branş dersinin gözlenmesi istenmektedir. Böylece tıpkı alanla ilgili derslerin gözlenmesi konusunda olduğu gibi burada da iş eğitimi dersinin üç ayrı düzeyde gözlenmesi zorunluluğu ortaya çıkmakta, etkinliğin belirtilen sayıda gerçekleştirilebilmesi için ise Etkinlik 7’de ele alınan sorunlar yaşanmaktadır. Yan branş yerine “değişik başka bir branştan üç değişik ders”in gözlenebileceğinin önerilmesi ise bu kez yalnızca ders programının uygun düşmemesinden kaynaklanan sorunların ötesinde, başka branş öğretmenlerinin çeşitli nedenlerden, özellikle de emeklerinin karşılığı olması gerektiğini düşündükleri ekonomik nedenlerden dolayı öğretmen adaylarını kabul etmedikleri durumlarla da karşılaştığı görülmektedir. Çünkü burada da “üç farklı branştan ders” değil, yine “bir branşa ait üç değişik ders” gözlenecek, dolayısıyla örneğin bir kimya dersi hocası üç ayrı düzeyde vereceği kimya dersini öğretmen adaylarının izlemesini sağlamak zorunda kalacaktır. Kaldı ki başka bir branşta gözlenecek olan ders, resim-iş öğretmen adaylarını ne derece doğrudan ilgilendirmektedir? Bu konudaki en doğru karar yine yan branş derslerinin gözlenmesi konusunda olacak, öğretmen adayı ders gözlem formunu doldurmanın dışında yan branşıyla ilgili farklı kazanımlar da edinebilme fırsatına sahip olacaktır.

Ders gözlem formu ya da uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni tarafından öğretmen adayının öğretmenlik becerilerini gözlemlemekte kullanacakları gözlem formu üzerinde çalışılması konusundaki tespitler de yine etkinlik 7’de ifade edildiği gibidir (Bkz.s.10-12).

Etkinlik 9. Dersin yönetimi ve Sınıfın Kontrolü: Etkinliğin amacı öğretmen adaylarının sınıf yönetimi hakkında düşünmeye başlamalarını sağlamaktır. Okulda etkili bir öğretme-öğrenme ortamı oluşturulmasını sağlayan becerilerin neler olduğunu öğrenmeye çalışacaklardır. Bu amaçla, adaylardan bir dersin tümünü izleyerek sınıf yönetimine ve sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin işletilmesine ilişkin önlemleri ve bunların nasıl gerçekleştirildiğini gözlemleyerek sonuçlarını bir forma kaydetmeleri istenmektedir. Formdaki yönergeler açık ve anlaşılır olduğu ve bu gözlemlerin yapılabilmesi için ileri düzeyde bir bilimsel bilgiye ihtiyaç olmadığı için, etkinliğin gerçekleştirilmesinde -öğretmenin sınıf yönetimi yeterlilik düzeyiyle ilgili olmadıkça- herhangi bir sorunla karşılaşılmamaktadır.

Etkinlik 10. Soru Sormayı Gözleme: Bu etkinlikte, öğretmen adayından öğretmenin on dakika veya daha uzun süreyle soru-cevap tekniğinden yararlanacağı bir ders seçerek gözlem yapması istenmektedir. Bu amaçla oturma düzenini gösteren bir plan hazırlanarak, soruların listesi, kaçınıcı sorunun hangi öğrenciye sorulduğu, amaçları, soruları hangi öğrencilerin cevapladığı, sınıftaki erkek ve kızlara ve öğrencilerin oturma yerlerine göre soru sayısının homojen dağılıp dağılmadığı gibi sorulara yanıt bulunacak, doğru ya da yanlış verilen yanıtlara öğretmen tepkilerine ilişkin gözlemler not edilecektir. Son olarak adaylardan soru-cevap tekniğiyle hazırlanmış bir öğretim planı hazırlamaları istenmektedir.

Soru-cevap tekniği, uygulamalı bir ders olan resim-iş eğitiminde, öğrencilere uygulatılacak olan teknik ve ele alınacak olan konuya ait kavramların kavratılmasında kullanılabilir bir tekniktir. Teorik işlenen derslerde olduğu gibi dersin tamamı soru-cevap şeklinde işlenemeyeceğine göre, uygulamaya bile yetmeyen çok kısıtlı zamanın üstelik de on dakikasının soru-cevapla geçirilmesi dersin iyice verimsiz hale gelmesine neden olacaktır. Ancak önemle belirtelim ki bu, soru-cevap tekniğinin resim-iş dersine

uygun olmadığı anlamına değil, ders süresinin soru-cevap tekniğine uygun olmadığı anlamına gelmektedir. Çünkü aslında bu teknik, resim-iş dersinin amaçlarına uygun olan ve öğrencinin yaratıcılığını geliştirmede tam da resim-iş dersinin ihtiyaç duyduğu bir tekniktir.

Bu konuyla ilgili bir başka derste yapılacak olan gözlem ise resim-iş eğitimi öğretmen adaylarını doğrudan ilgilendirmemekte, dersin tamamen ya da ağırlıklı olarak teorik şekilde işlenmesini gerektiren branşlar ve çok çeşitli derslere girmek zorunda olan sınıf öğretmeni adayları için uygulanabilirlik düzeyi yüksek olan bir etkinlik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Etkinlik 11. Okulda Araç-Gereç ve Yazılı Kaynaklar: Öğretmen adaylarından, okulda ne gibi araç-gereç ve yazılı kaynaklar bulunduğu, okulun uygulamakta olduğu kuralların, öğrencilere sağlanabilecek ödüllerin ve uygulanabilecek yaptırımların neler olduğunu öğrenmeye çalışmaları istenmektedir.

Bu etkinliğin gerçekleştirilmesinde, öğrencilere bu konuda yardımcı olması gereken okul idaresi ve öğretmen kaynaklı olmadıkça, genellikle herhangi bir sorunla karşılaşmamaktadır.

Etkinlik 12. Okul Müdürü ve Okul Kuralları: Etkinliğin amacı, okulun kurallarını ve sorunlarını öğrenmektir. Bu amaçla diğer öğretmen adayları ile ilişki kurulup, okul müdüründen bir toplantı düzenlemesi, bu toplantıda okulun işleyişi ve genel sorunları hakkında bilgi ve konuyla ilgili çeşitli sorulara yanıt vermesi rica edilir.

Bu etkinlik, okul müdürü tarafından olmasa da, onun görevlendireceği bir başka kişi tarafından adaya yardımcı olunarak çözümlenebilmekte, uygulamada genellikle önemli bir sorunla karşılaşmamaktadır. Ancak sorun, öğrencilere verilen bilgi ve cevaplarda yatmaktadır. Çünkü öğrencilerin, raporlarında Buyurgan'a göre "genellikle okullarda disiplini sağlayıcı kuralların ağırlıkta olduğunu yazdıkları görülmüştür. Öğretmenlerden beklenen özelliklerde de ağırlıklı kurallardan bahsedilmiş (Kılık-kıyafet), çağdaş, araştırma yapan, kendini yenileyen, yaratıcı öğretmen beklentisini ifade eden yönetici ile karşılaşmamıştır" (Buyurgan, 2001: 37). Öğrenci raporlarına bugün

bakıldığında da değişen bir şey olmadığı görülmektedir. Bu durumda, “okul deneyimi etkinlikleri”nin amaçları göz önüne alındığında bu etkinliğin öğretmen adaylarını mesleğe hazırlamadaki katkı derecesinin ve öğretmen adaylarını nasıl etkileyeceğinin üzerinde durulması gereken bir konu olduğu düşünülmektedir.

Azar’ın yaptığı araştırmaya göre, “Uygulama öğretmenleri, okul deneyimi ve okuldaki uygulama çalışmalarında öğretmen adaylarının yönetim işleri ve kendi özlük hakları ile ilgili konularda hiç bilgilendirilmedikleri, bu konulara bu derslerde hiç ya da çok az vurgu yapıldığını belirttikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının da bu konularda kendilerine bilgi verilmediğini, bu konuların öğretilmesinin de meslekî olarak yetişmeleri açısından faydalı olacağı görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır” (Azar, 2003). Bu çalışma kapsamındaki öğrenci raporları da söz konusu araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Etkinlik 13. Okul ve Toplum: Bu etkinlikte öğretmen adayından okulun bulunduğu toplumdaki yeri hakkında bilgi toplaması istenir. Amaç, öğretmen adayına, okulun tek başına var olmadığını, kendisini de içine alan daha geniş bir toplumun parçası olduğunu kavratarak, adayı okul örgütüne daha geniş bir açıdan bakmaya yöneltmektir. Aday böylece “okulu, çevre ve çevrenin özellikleri ile değerlendirebilmeyi” (Buyurgan, 1991: 37) öğrenecektir. Bu amaçla çeşitli insanlarla konuşarak, kendi gözlem ve incelemelerinden yararlanarak, etkinlikte belirtilen konuyla ilgili sorulara cevap bulmaları istenir.

Etkinlikte, inceleme ve araştırmaya sevk eden soruların açık, anlaşılır ve amaca uygun olması nedeniyle, önemli herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır.

Etkinlik 14. Okul Deneyimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi: Öğretmen adayının süreç dosyasını baştan sona inceleyerek her etkinliğe ilişkin notların ve değerlendirmelerin tamam ve yerinde olup olmadığını kontrol etmesi, dönem boyunca gerçekleşmiş olan gelişme ve yapılan çalışmaların birlikte çalışılan fakülte öğretim elemanı ve uygulama öğretmenleriyle gözden geçirilmesi, okul deneyimi çalışmaları ile ilgili yazılı bir

değerlendirme yapılarak, adayın kendisinin güçlü ve zayıf yönlerini not etmesi istenmektedir.

Bu etkinlikte, detaylı sorularla yönlendirildikleri çeşitli kategori ve kriterler bulunmadığı için öğretmen adaylarının; okul, okul idaresi, öğretmenler ve hatta öğrencilerle karşılaştıkları spesifik sorunlar, eleştiri bombardımanları ya da tam tersi övgü dolu sözlerin yer aldığı raporlarla okul deneyimi çalışmalarını değerlendirdiklerini zannettikleri görülmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Gözlem, gelişigüzel yapıldığında, elde edilen verilerin güvenilirlik ve geçerliği oldukça düşer. Gözlemin başarılı bir şekilde yapılması için sistematik yaklaşım gereklidir. Oysa Türkiye’de öğretmen yetiştiren kuruluşların programlarında bu konu çok yüzeysel olarak ele alınmakta, bu anlamda okul deneyimi dersi de amacına ulaşmamaktadır. (Selçuk, 2000: 3). Bu nedenle tüm eğitim fakültelerindeki birinci sınıf programlarına okul deneyimi I uygulamasından önce gözlem konusunda yeterli eğitim almalarını sağlayacak bir dersin konması gereklidir. Çünkü “kurallara uygun olmayan gözlem, yarardan çok, zarara yol açabilir” (Selçuk, 2000: 24).

Etkinliklerin çoğunda, o etkinlikle ilgili amacın belirtilmediği tespit edilmiştir. Her bir etkinlikte amaç, açık ve anlaşılır biçimde ifade edilerek, amaca uygun gözlem yapılması sağlanmalı, düzenlemeler, her yönergenin öğretmen, öğretim elemanı ve adaylarınca standart olarak algılanmasını sağlayacak şekilde yapılmalıdır. Bu doğrultuda sorun, uygulama öğretim elemanının rehberliğiyle çözümlenmekle birlikte, yine de etkinlik 1’deki yönergelerin anlaşılır bir şekilde ortaya konması yerinde olacaktır.

Öğretmenin okuldaki bir günü etkinliğinin (Etkinlik 2), resim-şş’in bir branş dersi oluşu, ders saati azlığı ve dolayısıyla haftalık ders programı kaynaklı v.b. nedenlerle, olması gerektiği gibi gerçekleştirilemediği ortaya çıkmıştır. Ayrıca, hiçbir öğretmenin veli toplantısı, öğretmen toplantısı, okul yönetiminin verdiği görevler, eğitsel kol çalışmaları, sınıf öğretmenliği rehberlik çalışmaları v.b. aynı gün içinde gerçekleştiremeyeceği açıktır. Bu etkinlik, “Öğretmenin gerçekleştirdiği eğitim-öğretim

faaliyetleri” ni kapsayan bir etkinlik şekline dönüştürülmeli, gözlemi bir gün yerine bir döneme yayılarak, her bir faaliyetin zamanı geldiğinde gözlenmesi ve bir başlık altında rapor edilmesi sağlanmalıdır. Böyle bir etkinliğin konu başlığının “Öğretmenin Okuldaki Bir Günü” olamayacağı açıktır.

Etkinlik 3 ile 4’te çoğunlukla birbirine benzer ifade ve kategorilerin kullanılmış olması nedeniyle karıştırıldığı, ya da aradaki farkın ayırımına varılamadığı tespit edilmiştir. “Gözlem formlarında yer alan kategori ya da soruların iyi tanımlanmış olması, gözlemin güvenilirliği ve geçerliği açısından oldukça önemlidir. İyi tanımlanmamış kategoriler, gözlemcinin farklı kategorileri karıştırmasına” yol açmaktadır (Selçuk, 2000: 23).

Öğretim yöntemlerine dayalı etkinliklerde (Etkinlik 5,6) okul deneyimi I dersinin bir amacının da öğrencileri lisansta alacağı derslere hazırlamak olduğu açısından düşünüldüğünde, öğretmen adaylarının yalnızca öğretme-öğrenme etkinlikleri kapsamında gözlem yapması istenmelidir. “Çeşitli öğretim yöntemlerine dayalı bir ders programı hazırlamaları”, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı’nda “Özel öğretim yöntemleri” dersi ile aynı döneme denk düşen “Okul Deneyimi II” etkinlikleri kapsamında istenmelidir. Çünkü nasıl ki uygulama boyutu olmadan kuramsal bilgi etkili olamaz (YÖK/Dünya Bankası MEGP, 1998: 1) ise, kuramsal bilgi olmadan da uygulama boyutu gerçekleştirilemez ya da amacına ulaşamaz. Oysa daha önce, 1996-97 akademik yıl süresince kullanılmak üzere hazırlanan çalışmada yerinde olduğu düşünülen bir kararla “Okul deneyimi, fakültelerde ve okullarda yapılan çalışmalar arasında gereken bağlantının kurulabilmesini sağlamak için metodoloji (Özel Öğretim) dersleriyle aynı sömestreye alınmıştır” (YÖK/Dünya Bankası MEGP, 1996a: 4; YÖK/Dünya Bankası MEGP, 1996b: 4) ifadesinin yer aldığı görülmektedir. Fakat mevcut uygulamada okul deneyimi I açısından böyle bir durum söz konusu değildir.

Her çalışma alanının kendine özgü dili ve teknik kavramları vardır. Öğretmen adayları bu kavramlar konusunda bilgilendikleri taktirde, yapacakları gözlemlerde ne yaptıklarını daha iyi anlayabileceklerdir (Selçuk, 2000: 4). Bu gerçek göz önüne alındığında, öğretmen adaylarına derslerin gözlenmesi konusunda (Etkinlik 7,8) önerilen ve aslında 4.sınıf, ikinci dönemdeki “Öğretmenlik Uygulaması”nda

kullanılması gereken ders gözlem formunun (bkz. YÖK/Dünya Bankası MEGP, 1998: 22) okul deneyimi I öğretmen adaylarının da kullanabileceği alternatif form olarak önerilmesinin ne derece yanlış olduğu açıktır. Ayrıca, ilgili etkinliğin sonunda verilen ders gözlem formunun ise (bkz. YÖK/Dünya Bankası MEGP, 1998: 58, 60), yukarıda sorunlar kısmında belirttiğimiz şekliyle eş zamanlı gözlem gerektiren kısımlarının ayrı tutulması önerilmektedir.

Uygulama okulları, öğretim elemanı, öğretmen ve öğrenci grupları mutlaka dönem başlamadan önce belirlenerek, ders programları fakülte-okul işbirliği içerisinde hazırlanmalıdır. Çünkü, yukarıda değinilmiş olan programdan kaynaklanan sorunlar, pek çok etkinliğin ya hiç, ya da gerektiği gibi uygulanamamasına neden olmaktadır.

soru sormayı gözlemlene adı altındaki etkinlik (Etkinlik 10) kapsamında uygulanması istenen soru-cevap tekniği yerine, ders saati süresi de göz önüne alınarak, resim-iş eğitimi dersine en uygun, öğrencinin etkin katılımını sağlayan yöntemlerden birinin belirlenerek, bu yöntemin gözlenmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

Okul müdürü ve okul kuralları etkinliği (Etkinlik 12) kapsamına, öğretmen adaylarının, yönetim işleri ve özlük hakları ile ilgili bilgilendirilmesi konusunda da gerekli düzenlemenin yapılarak, kılavuza eklenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Okul deneyimi çalışmalarının değerlendirilmesi etkinliğinde (Etkinlik 14), öğretmen adayının okul deneyimi I süresince gerçekleştirdiği tüm gözlem ve çalışmalar konusunda detaylı ve verimli bir şekilde kendisini değerlendirebilmesi için, objektiflik ilkesi doğrultusunda, okul deneyimi I etkinliklerinin gerekleri göz önüne alınarak, dikkatini vermesi gereken noktalara sorularla yönlendirildiği, detaylı kategori ve kriterlerin sunulduğu kendine yönelik bir değerlendirme formu hazırlanmalı, böylece kendisini ve yaptığı çalışmaları nasıl değerlendirebileceği konusunda adaya yol gösterilmelidir. Bu sayede, gereksiz yorumlar ve öznel yargıların ortaya çıkması da engellenmiş olacaktır.

Uygulama öğretmeninin farklı öğrenci gruplarındaki etkisini gözlemlenmek, resim-iş dersi öğretmen adayları açısından sorun yaratmamakta (Örneğin sınıf öğretmeni

adayları bu konuda sıkıntı yaşamaktadır), ancak ikinci bir öğretmenin gözlenmesi, çok da kolay olmamaktadır. Genellikle işleyişten kaynaklanan bu sorunun giderilmesinde, hizmet karşılığı olan ücretten, yalnızca branş uygulama öğretmenin değil, etkinliklerin gerçekleşmesinde yardım istenecek olan diğer öğretmenlerin de faydalanmasının sağlanmasının etkili olacağı düşünülmektedir.

Farklı alanlarda yetiştirilmesi düşünülen öğretmen adaylarına aynı uygulamaların yaptırılmaya çalışılması, kendi mesleki alanlarında yeterli uygulamaya ağırlık verilememesine neden olmaktadır (Selçuk, 2000). Bu etkinliklerin en az soruna karşılaşıldığı, uygulanabilirlik düzeyi en yüksek olan bölümün sınıf öğretmenliği olduğu açıktır. Okul deneyimi etkinlik ve içerikleri, tüm eğitim fakültelerindeki bölümlerde kullanılması öngörülen genel bir kılavuz yerine, meslek dersinin uygulama mı, yoksa teorik ağırlıklı mı işlendiği ve okulların haftalık programındaki ders saati de göz önüne alınarak her bölüm ve ana bilim dalının ihtiyaçları doğrultusunda ayrı ayrı ve yeniden düzenlenmelidir. Bu amaçla yapılan düzenlemeler, “Görsel Sanatlar Eğitimi Okul Deneyimi I” adı altında ortaya konabilir.

Yapılan araştırmalar, okul uygulamalarının hizmet öncesi öğretmen eğitiminin en önemli kısmını oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Geçen yedi yıllık süre içerisinde edinilen tecrübeler ve ortaya konan araştırma sonuçları dikkate alınarak gerekli düzeltmeler yapıldığı takdirde, okul deneyimi çalışmalarının çok daha verimli olacağına inanılmaktadır.

Kaynaklar

- Atalay, M. S. (1996, 30 Eylül/4 Ekim). *Bilgi Toplumu Öğretmenlerinin Sorunları. Modern Öğretmen Yetiştirmede Gelişme ve İlerlemeler. Sempozyum 96' Ankara Programı, Ankara.*
- Azar, A. (2003). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerinin Yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 159.
- Buyurgan, S. (2001). Okul Deneyimi 1 Dersi İle İlgili İzlenimler. *Çağdaş Eğitim*, 274, 32-38.

- Gökçakan, Z. (2005, Eylül). *Öğretmenlik Mesleğinin Geleceği ve İstihdam Sorunu*. G.Ü.G.E.F.Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen yetiştirme Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı, 124-127, Ankara.
- Bölükoğlu, H.İ. (2002). Bilgi Çağında Eğitim Fakültelerinde Resim-İş Eğitiminin Genel Bir Değerlendirmesi. *G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (3), 247-259.
- Koç, N. (2005, Eylül). *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanmanın Getirdiği Sorunlar*. G.Ü.G.E.F.Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen yetiştirme Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı, 45-49, Ankara.
- Selçuk, Z. (2000). *Okul Deneyimi ve Uygulama*. Ankara: Nobel Yayın-Dağıtım.
- Varış, F.(1994). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Alkım Kitabevi Yay.
- YÖK/Dünya Bankası MEGP Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi (1996a). *Okullardaki Çalışmalar (İlköğretim)*. Ankara.
- YÖK/Dünya Bankası MEGP Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi (1996b). *Okullardaki Çalışmalar (Ortaöğretim)*. Ankara.
- YÖK/Dünya Bankası MEGP Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi (1998). *Fakülte-Okul İşbirliği*. Ankara.